

بررسی تقاضای کالاهای وارداتی به ایران با استفاده از سیستم تقاضای نسبتاً ایده آل

محمد بخشوده و احمد اکبری

مربی و دانشیار بخش اقتصاد کشاورزی دانشگاه شهید باهنر کرمان

تاریخ پذیرش مقاله ۷۷/۷/۸

خلاصه

به منظور بررسی تقاضای کالاهای وارداتی به ایران، سیستم تقاضای تقریباً ایده آل بکار گرفته شد. در این مطالعه داده‌های مربوط به سالهای ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۰ بکار برده شد. این بررسی حاکی از آنست که ورود کالاهای واسطه‌ای بیشترین مقدار و ارزش را در سالهای مختلف بخود اختصاص داده‌اند. این رقم به طور متوسط برابر ۵۹ درصد کل ارزش واردات بوده است. نتایج مطالعه حاکی از ضروری بودن کالاهای واسطه‌ای و مصرفی و لوکس بودن کالاهای سرمایه‌ای است. میانگین ضریب حساسیت درآمدي برای کالاهای واسطه‌ای، مصرفی، و لوکس به ترتیب برابر بود با ۰/۹۲۱، ۰/۶۵۲ و ۱/۵۶۱. همچنین این بررسی نشان داد ضریب کشش مستقیم تقاضا برای کالاهای واسطه‌ای، مصرفی و سرمایه‌ای منفی و کوچکتر از یک است که مبین این است که تقاضای کالاهای وارداتی به ایران از حساسیت کمی برخوردار است. علاوه بر این کالاهای واسطه‌ای مکمل کالاهای سرمایه‌ای و نیز کالاهای مصرفی تلقی شده‌اند. در مجموع واردات کالاها به ایران به نفع کشورهای صادرکننده بوده است.

واژه‌های کلیدی: سیستم تقاضای نسبتاً ایده آل، کالاهای مصرفی، کالاهای سرمایه‌ای، کالاهای واسطه‌ای،

کشش مستقیم و کشش غیر مستقیم، کشش درآمدي

مقدمه

سیستم تقاضای نسبتاً ایده آل در زمینه‌های تجارت بین‌الملل و بازاریابی در کشورهای در حال توسعه (۸ و ۱۳)، برآورد کشش تقاضا (۱۲) و همچنین تخمین تابع تقاضا برای محصولات کشاورزی، حبوبات، گوشت گاو و مرغ (۱۰، ۱۱ و ۱۴) در کشورهای مختلف کاربردهای زیادی داشته است. خوشبختانه در سالهای اخیر در ایران از این روش در مواردی چند از جمله پی بردن به چگونگی رفتار مصرف‌کنندگان پس از انقلاب اسلامی ایران (۴ و ۷)، بررسی تقاضای انواع گوشت در ایران (۵) و همچنین شناخت و کاربرد سیستم تقاضای تقریباً ایده آل (۳) استفاده شده است.

در طی دهه اخیر یعنی سالهای بین ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۰ کشور

ایران واردکننده کالاهای واسطه‌ای، شامل کالاهای صنعت و معدن، ساختمان، خدمات و کشاورزی و دامپروری، کالاهای سرمایه‌ای شامل صنعت و معدن، خدمات، کشاورزی و نیز کالاهای مصرفی بوده است. گرچه به نظر می‌رسد که سالهای مورد مطالعه فوق از لحاظ سیاسی و اقتصادی در ایران یکدوره یکدست نبوده است ولی بهرحال واردات کالاهای مورد نظر ادامه داشته است. لذا اگر بازسازی یا جنگ ایجاد می‌کرده است که مثلاً کالاهای سرمایه‌ای کمتر وارد شود و لیکن کالاهای دیگر مرتباً وارد شده است. از طرفی سیستم تقاضای نسبتاً ایده آل طوری عمل می‌کند که یک سبد کالا را (ونه فقط یک کالا را) مورد مطالعه قرار می‌دهد. پس در یکسال بخصوص فرض بر این است که بودجه خاصی برای واردات یک سبد کالا منظور می‌شود و تقاضا برای یک یا چند کالای دیگر تابعی از این

بودجه و نیز قیمت هاست.

از نظر ارزش کالاهای واسطه‌ای در تمامی سالهای مورد مطالعه بیشترین رقم را بخود اختصاص داده است و همه ساله بیش از ۵۰ درصد ارزش واردات را داشته است. بنحویکه در سال ۱۳۵۰ معادل ۴۳۶۷ هزارتن کالاهای واسطه‌ای به ارزش ۹۲۱۶۳ میلیون ریال وارد کشور شده و این ارقام در سال ۱۳۷۰ به ترتیب به ۱۹۳۱۵ هزارتن و ۱۱۱۴۲۴۰ میلیون ریال افزایش یافته است. واردات کالاهای سرمایه‌ای از ۲۳۹ هزارتن با ارزشی معادل ۴۸۸۵۱ میلیون ریال در سال ۱۳۵۰ به ۹۹۷ هزارتن با ارزش ۶۷۶۹۱۹ میلیون ریال رسیده است. همچنین واردات کالاهای مصرفی در سال ۱۳۵۰ برابر ۲۲۴ هزارتن به ارزش ۱۶۶۱۰ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۷۰ به ترتیب به ۲۷۳۲ هزارتن و ۲۳۴۸۶۳ میلیون ریال رسیده است.

هدف از این مطالعه عبارت است از:

- ۱- تعیین ارتباط بین تغییرات قیمت و بودجه تخصیص یافته با کالاهای سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مصرفی.
- ۲- بررسی ارتباط بین مخارج مربوط به کالاهای فوق و سهم بودجه اختصاص یافته به هر کدام از آنها.
- ۳- تخمین ضرایب کشش‌های قیمتی مستقیم و غیرمستقیم و همچنین کشش درآمدی تقاضا برای هر یک از گروه کالاهای سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مصرفی فوق.

مواد و روشها

بمنظور بررسی اهداف مطالعه از «سیستم تقاضای تقریباً ایده‌آل» که برای اولین بار در سال ۱۹۸۰ توسط دیتن و مولبائور** بکار رفته (۹) استفاده شده است. این مدل بصورت زیر است:

$$W_i = \alpha_i + \sum_j \gamma_{ij} \text{Log} P_j + \beta_i \text{Log} \left(\frac{X}{P^*} \right)$$

در این رابطه W_i و X بصورت سرانه محاسبه گردیده‌اند و پارامترهای این سیستم عبارتند از:

$$\begin{aligned} W_i &= \text{سهم بودجه اختصاص یافته به کالای } i \\ P_j &= \text{قیمت کالای } j \\ X &= \text{مخارج کل مربوط به کالاهای مورد مطالعه} \\ X/P^* &= \text{درآمد واقعی} \end{aligned}$$

علاوه بر این α_i ، γ_{ij} و β_i ضرایب سیستم تقاضای تقریباً

ایده‌آل می‌باشند که به روش حداقل مربعات یا OLS برآورد گردیده‌اند.

یادآوری می‌شود چون هر یک از کالاهای مورد نظر در برگیرنده تعداد زیادی از کالاهای فرعی بوده‌اند لذا در محاسبه قیمت این سه گروه کالا از قیمت‌های ضمنی استفاده شده است. برای این منظور در هر سال ارزش واردات هر گروه به مقدار واردات آن تقسیم گردیده است.

علاوه بر این برای محاسبه P^* که شاخص قیمت است، از رابطه زیر استفاده شده است:

$$\text{Log} P^* = \sum_k W_k \text{Log} P_k$$

همچنین برای برآورد ضرایب کشش روابط زیر بکار رفت:

$$\eta_i = 1 + \beta_i / W_i$$

$$E_{ii} = -1 + \gamma_{ii} / W_i - \beta_i$$

$$E_{ij} = \gamma_{ij} / W_i - \beta_i (W_j / W_i)$$

در روابط فوق η_i کشش درآمدی گروه کالاهای i بوده

کشش مستقیم تقاضای کالاهای i و E_{ij} کشش غیرمستقیم تقاضا بین دو گروه i و j است.

نتایج و بحث

جدول ۱ ترکیب کالاهای وارداتی کشور را برای سالهای ۱۳۷۰-۱۳۵۰ نشان می‌دهد. بر اساس جدول ۲ سهم بودجه اختصاص یافته به واردات کالاهای واسطه‌ای به طور میانگین ۰/۵۹۱ بوده و حداکثر برابر ۰/۶۶۷ مربوط به سال ۱۳۶۴ و حداقل برابر ۰/۵۲۴ می‌باشد که مربوط به سال ۱۳۵۷ است. بر اساس همین جدول سهم بودجه اختصاص یافته به واردات کالاهای سرمایه‌ای بطور میانگین برابر ۰/۲۲۵ است که حداکثر آن برابر ۰/۳۱ است که به سال ۱۳۵۰ تعلق دارد و حداقل آن برابر ۰/۰۴۵ است که مربوط به سال ۱۳۵۹ می‌باشد. نهایتاً سهم بودجه کالاهای مصرفی بطور متوسط برابر با ۰/۱۸۴ است که حداکثر آن برابر ۰/۳۰۷ مربوط به سال ۱۳۵۹ و حداقل آن برابر ۰/۱۰۵ و مربوط به سال ۱۳۵۱ است.

لازم به ذکر است که W_i یا سهم بودجه کالاهای واسطه‌ای از ۰/۵۸۵ در سال ۱۳۵۰ به ۰/۶۳۳ در سال ۱۳۷۰ رسیده است. این در حالی است که سهم بودجه کالاهای سرمایه‌ای از ۰/۳۱ در

جدول ۱ - ترکیب کالاهای وارداتی کشور ۱۳۷۰-۱۳۵۰

(هزار تن - میلیون ریال)						
کالاهای سرمایه‌ای		کالاهای مصرفی		کالاهای واسطه		سال
مقدار	ارزش	مقدار	ارزش	مقدار	ارزش	
۲۳۹	۴۸۸۵۱	۲۲۴	۱۶۶۱۰	۴۸۳۰	۱۵۷۶۵۸	۱۳۵۰
۲۹۶	۵۸۶۴۴	۳۸۷	۲۳۰۲۰	۵۸۷۷	۱۹۳۶۵۱	۱۳۵۱
۲۸۹	۵۸۲۱۱	۴۳۹	۳۰۹۰۷	۶۷۲۰	۲۵۳۱۹۰	۱۳۵۲
۳۸۱	۸۷۸۹۳	۸۰۵	۶۲۶۲۰	۸۱۶۸	۲۹۷۵۱۹	۱۳۵۳
۱۱۲۲	۲۴۴۱۸۵	۱۵۳۳	۱۱۹۸۹۵	۱۰۶۷۳	۴۳۶۷۲۵	۱۳۵۴
۱۹۹۱	۲۷۴۰۶۲	۱۴۸۰	۱۴۳۹۱۰	۱۱۳۶۶	۴۸۳۷۶۱	۱۳۵۵
۹۲۳	۲۸۴۲۰۴	۱۷۶۱	۱۹۰۱۳۶	۱۴۴۵۰	۵۵۹۳۰۰	۱۳۵۶
۶۳۴	۲۰۶۳۷۲	۱۳۲۲	۱۴۰۷۴۶	۱۰۴۱۲	۳۸۲۱۰۹	۱۳۵۷
۳۷۵	۱۲۹۵۶۸	۲۳۳۲	۱۸۰۳۳۴	۷۶۶۱	۳۷۴۲۸۳	۱۳۵۸
۴۵۲	۳۰۶۱۷	۱۴۷۹	۲۰۷۹۶۸	۷۸۰۳	۴۳۸۲۵۶	۱۳۵۹
۴۰۴	۱۷۲۰۳۷	۱۱۷۳	۲۵۱۴۸۶	۱۱۳۷۵	۶۵۸۴۲۸	۱۳۶۰
۵۳۹	۱۹۵۳۳۸	۲۴۲۳	۲۲۶۴۲۹	۱۲۰۴۱	۵۸۰۵۵۹	۱۳۶۱
۱۰۲۱	۳۸۰۴۴۸	۲۳۵۷	۲۵۴۵۱۰	۱۶۸۱۸	۹۴۷۷۵۹	۱۳۶۲
۷۸۵	۳۵۵۵۸۹	۱۹۳۰	۲۱۲۹۸۳	۱۳۴۶۳	۷۶۴۱۰۱	۱۳۶۳
۴۷۱	۲۱۳۶۹۵	۱۷۲۴	۱۳۹۲۰۱	۱۳۹۲۰	۷۰۵۴۴۹	۱۳۶۴
۳۴۲	۱۶۹۳۷۴	۱۷۴۵	۱۳۰۵۹۸	۱۰۴۵۳	۴۲۰۷۱۹	۱۳۶۵
۲۳۰	۱۵۵۳۳۹	۲۰۴۸	۱۱۶۸۷۵	۱۱۲۵۸	۳۸۶۶۴۱	۱۳۶۶
۲۷۲	۱۲۹۸۴۶	۱۲۹۱	۱۰۲۷۰۴	۹۱۸۰	۳۳۵۳۷۲	۱۳۶۷
۱۹۲۳	۲۱۱۰۶۶	۲۱۳۸	۱۶۹۶۷۴	۱۵۱۸۰	۵۴۶۵۱۶	۱۳۶۸
۳۶۶	۲۹۴۰۰۸	۲۳۷۸	۱۶۸۷۸۱	۱۶۷۹۷	۷۹۸۸۶۳	۱۳۶۹
۹۹۷	۶۷۶۹۱۹	۲۷۳۲	۲۳۴۸۶۳	۱۹۳۱۵	۱۱۴۲۴۰	۱۳۷۰

مأخذ: سالنامه‌های آمار بازرگانی خارجی ایران سالهای ۵۸-۱۳۵۰، ۱۳۶۲، ۱۳۶۷ و ۱۳۷۱.

ضریب β_i (یعنی ضریب درآمد واقعی گروه کالاهای واسطه‌ای) بقیه ضرایب از نظر آماری معنی‌دار بوده است.

یک درصد تغییر در قیمت کالای Z است وقتی که درآمد واقعی (X/P^*) ثابت است. همچنین β_i تغییر در نسبت بودجه مربوط به کالای i به ازای یک درصد تغییر در درآمد یا مخارج واقعی است وقتی که قیمت‌ها ثابت فرض شود.

سال ۱۳۵۰ به ۲۳۳/۰ در سال ۱۳۷۰ تقلیل یافته است. همچنین سهم بودجه کالاهای مصرفی از ۱۰۵/۰ در سال ۱۳۵۰ به ۱۳۴/۰ در سال ۱۳۷۰ رسیده است.

ضرایب سیستم تقاضا: در جدول ۳ علاوه بر ضرایب هر یک از روابط سیستم تقاضا یعنی تقاضای کالاهای واسطه‌ای، سرمایه‌ای و مصرفی، ضرایب تعیین و دوربین واتسون نیز ذکر شده است. بجز

جدول ۲ - سهم بودجه تخصیص داده شده به کالاهای مختلف

گروه کالاها	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
واسطه‌ای	۰/۵۹۱	۰/۰۴۲۸	۰/۶۶۷	۰/۵۲۴
سرمایه‌ای	۰/۲۲۵	۰/۰۶۱۶	۰/۳۱	۰/۰۴۵
مصرفی	۰/۱۸۴	۰/۰۵۷۶	۰/۳۰۷	۰/۱۰۵

جدول ۳ - ضرایب سیستم تقاضا برای کالاهای وارداتی به ایران

نوع کالا	α_i	γ_{i1}	γ_{i3}	γ_{i3}	β_i	R ²	D.W.
واسطه‌ای	۰/۷۲۸*	-/۱۱۹*	-/۰۳۶*	-/۰۹۷۹*	-/۰۴۶۶	۰/۶۱	۱/۷۶۲
	(۰/۲۶۳)	(۰/۰۴۳۸)	(۰/۰۱۷۶)	(۰/۰۴۲۹)	(۰/۰۳۶۶)		
سرمایه‌ای	۰/۷۷۳*	۰/۲۴۶*	۰/۰۷۱*	۰/۰۲۴۲*	۰/۱۰۵*	۰/۷۳	۱/۸۹
	(۰/۲۳۶)	(۰/۰۴۱۹)	(۰/۰۱۵۷)	(۰/۰۳۸۴)	(۰/۰۳۲۸)		
مصرفی	-/۰۵۰۱*	۰/۱۲۶*	۰/۰۳۴۸۰*	۰/۰۷۳۷*	-/۰۵۸	۰/۶۵	۱/۶۴
	(۰/۲۵۲)	(۰/۰۴۴۷)	(۰/۰۱۶۹)	(۰/۰۴۱۲)	(۰/۰۳۵۱)		

ضرایب ستاره دار از نظر آماری معنی دار بوده اند - اعداد داخل پرانتز انحراف معیار ضرایب را نشان می‌دهد.

بودن این ضریب بیانگر آنست که کالاهای فوق مکمل یکدیگرند.

میانگین کشت غیرمستقیم کالاهای سرمایه‌ای با کالاهای مصرفی برابر ۰/۱۵۲ - است. بنابراین می‌توان گفت که این دو گروه کالا نیز مکمل یکدیگرند.

در جدول ۵ ضرایب کشت مستقیم و غیرمستقیم کالاهای سرمایه‌ای وارداتی ایران ذکر شده است. ملاحظه می‌گردد که ضریب کشت مستقیم این کالاها بطور متوسط برابر ۰/۷۲۷ - است. بنابراین می‌توان گفت که تقاضا برای واردات این قبیل کالاها نیز کشت ناپذیر است.

همچنین ضریب کشت غیرمستقیم تقاضای کالاهای سرمایه‌ای با کالاهای واسطه‌ای برابر ۱/۶۴۶ - است. این ضریب از نظر آماری معنی دار نبوده است.

علاوه بر این میانگین ضریب کشت غیر مستقیم تقاضای کالاهای سرمایه‌ای و کالاهای مصرفی برابر ۰/۱۰۳ بوده است. این ضریب نیز از نظر آماری در سطح معنی داری قابل توجه نبوده است.

جدول (۷) ضرایب کشت مستقیم و غیرمستقیم تقاضای

ضرایب حساسیت سیستم تقاضا: در جدول ۴ کشت درآمدی

گروههای مختلف کالاهای وارداتی به ایران ذکر شده است. بر اساس این جدول میانگین ضریب حساسیت درآمدی کالاهای واسطه‌ای برابر ۰/۹۲۱ است که نشان‌دهنده نرمال و ضروری بودن این گروه کالا است. همچنین کشت درآمدی کالاهای سرمایه‌ای بطور متوسط برابر ۱/۵۶۱ بوده که بیانگر نرمال و لوکس بودن این گروه از کالاهای وارداتی است. نهایتاً ضریب کشت درآمدی کالاهای مصرفی بطور متوسط برابر ۰/۶۵۲ است که حاکی از ضروری بودن این کالاها است.

در جداول ۵ تا ۷ ضرایب حساسیت مستقیم و غیرمستقیم تقاضای گروه سه گانه کالاهای وارداتی نشان داده شده است. در جدول ۴ این ضرایب برای کالاهای واسطه‌ای مشخص شده است. بر اساس این ارقام میانگین کشت مستقیم تقاضای این کالا برابر ۰/۷۵۱ - است. این بدان معنی است که در صورت ثابت بودن سایر شرایط اگر قیمت این کالاها مثلاً ۱۰۰ درصد افزایش یابد مقدار آن ۷۵/۱ درصد کاهش خواهد یافت. از اینرو این قبیل کالاها کشت ناپذیر هستند. همچنین ضریب کشت غیرمستقیم بین کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای برابر ۰/۰۴۳ - است. منفی

جدول ۴ - ضرایب ککش در آمدی

کالاها	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
واسطه‌ای	* ۰/۹۲۱	۰/۰۰۵۷	۰/۹۳	۰/۹۱۱
سرمایه‌ای	* ۱/۵۶۱	۰/۴۲۸	۳/۳۳	۱/۳۴
مصرفی	* ۰/۶۵۲	۰/۱۰۰۹	۰/۸۰۹	۰/۴۴۲

جدول ۵ - ضرایب ککش مستقیم و غیر مستقیم کالاهاى واسطه‌ای

کالاها	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
واسطه‌ای	* -۰/۷۵۱	۰/۰۱۴۵	-۰/۷۲۶	-۰/۷۷۵
سرمایه‌ای	* -۰/۰۴۳	۰/۰۰۴۵	-۰/۰۳۶۷	-۰/۰۵۳۱
مصرفی	* -۰/۱۵۲	۰/۰۱۰۵	-۰/۱۲۹	-۰/۱۶۹۷

جدول ۶ - ضرایب ککش مستقیم و غیر مستقیم کالاهاى سرمایه‌ای

گروه کالاها	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
واسطه‌ای	-۱/۶۴۶	۱/۲۷۹	-۰/۹۹۲	-۶/۹۴۱
سرمایه‌ای	* -۰/۷۲۷	۰/۲۸۸	۰/۴۶۵	۰/۸۷۶
مصرفی	۰/۰۱۰۳	۰/۰۵۱۸	۰/۰۵۰	-۰/۱۸۳

جدول ۷ - ضرایب حساسیت مستقیم و غیر مستقیم کالاهاى مصرفی

گروه کالاها	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
واسطه‌ای	* -۰/۹۵۴	۰/۲۸۲۴	۰/۵۲۳	-۱/۵۱۹
سرمایه‌ای	* -۰/۱۲۵	۰/۰۲۸۶	-۰/۰۸۵۸	-۰/۱۷۶
مصرفی	* -۰/۵۰۳	۰/۱۲۷	-۰/۲۳۹	-۰/۷۰۰

ضرایب ستاره‌دار معنی‌دار بوده‌اند.

بیشترین مقدار را در سالهای مختلف بخود اختصاص داده و بطور میانگین برابر ۵۹ درصد کل ارزش واردات بوده است. (جدول ۲). با ثابت بودن درآمد یا مخارج واقعی، یک درصد تغییر در قیمت کالاهاى سرمایه‌ای یا کالاهاى مصرفی، نسبت بودجه اختصاص یافته به کالاهاى واسطه‌ای را کاهش می‌دهد. اما تحت این شرایط یک درصد تغییر در قیمت کالاهاى واسطه‌ای، نسبت بودجه کالاهاى سرمایه‌ای را کاهش ولی نسبت بودجه کالاهاى مصرفی را افزایش می‌دهد (جدول ۳).

بر اساس نتایج مندرج در جدول ۴ کالاهاى واسطه‌ای و

کالاهاى مصرفی وارداتی به ایران را نشان می‌دهد. ضریب ککش تقاضای کالاهاى مصرفی و واسطه‌ای بطور میانگین برابر ۰/۹۵۴ - بوده است. منفی بودن این ضریب حاکی از مکمل بودن این دو گروه کالا است. اما این ضریب برای دو گروه کالاهاى مصرفی و واسطه‌ای برابر ۰/۱۲۵ - است که حاکی از مکمل بودن آنها است. علاوه بر این ضریب ککش مستقیم کالاهاى مصرفی برابر ۰/۵۰۳ - است که بیانگر ککش ناپذیر بودن این گروه از کالاها است.

خلاصه و نتیجه‌گیری

نسبت بودجه اختصاص یافته به واردات کالاهاى واسطه‌ای

در مجموع بدلیل حساسیت کم کلیه کالاها به تغییر قیمت همان کالاها افزایش قیمت هر یک از این کالاها در شرایط ثابت به نفع کشورهای صادرکننده خواهد بود. این در حالی است که هر یک از کالاها مکمل سایر کالاها تشخیص داده شده است. بنابراین طبق تعریف چون دو کالای مکمل بایستی همراه با یکدیگر بمصرف برسند، لذا افزایش قیمت یکی از آنها از طرفی بدلیل کشش ناپذیر بودن آن کاهش چندانی را در مصرف خود آن کالا ایجاد نمی‌کند اما از طرف دیگر چون کالاها دیگر مکمل آن بحساب می‌آید لذا تغییر محسوسی در مصرف سایر کالاها نیز بوجود نمی‌آید این امور در مجموع از نظر درآمدی به نفع کشورهای صادرکننده این کالاها به ایران است.

مصرفی دارای کشش درآمدی مثبت ولی کوچکتر از یک بوده‌اند و لذا این کالاها ضروری تشخیص داده شده‌اند. اما کشش درآمدی کالاها سرمایه‌ای بزرگتر از یک بوده که حاکی از لوکس بودن این کالاها است. میانگین ضریب کشش مستقیم تقاضای کالاها و واسطه‌ای منفی و کوچکتر از یک است که دلالت بر کشش ناپذیر بودن آنها دارد.

این ضریب برای سایر کالاها نیز منفی و کوچکتر از یک است که نتیجه مشابهی را بهمراه دارد. ضرایب حساسیت متقاطع تقاضا حاکی از آنست که کالاها سرمایه‌ای و مصرفی مکمل کالاها و واسطه‌ای است. از طرفی کالاها سرمایه‌ای و واسطه‌ای مکمل کالاها مصرفی بشمار می‌روند.

REFERENCES

مراجع مورد استفاده

- ۱ - سازمان برنامه و بودجه، "سالنامه آماری کشور ۱۳۷۱". مرکز آمار ایران، ۱۳۷۲.
- ۲ - سازمان برنامه و بودجه، "مرکز آماری کشور ۱۳۶۳". مرکز آمار ایران، ۱۳۶۴.
- ۳ - بخشوده، م.، و ا. اکبری، ۱۳۷۳. بررسی سیستم تقاضای تقریباً ایده‌آل. مجله دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان، شماره ۱ و ۲. صفحات ۱۱ - ۱.
- ۴ - بخشوده، م.، و ا. اکبری، ۱۳۷۳. بررسی رفتار مصرف کنندگان پس از انقلاب اسلامی ایران. گزارش طرح پژوهشی. دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- ۵ - بخشوده، م.، ۱۳۷۵. بررسی تقاضای انواع گوشت در ایران. اولین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران زابل، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- 6 - Alston, J. M., & Others, 1990. "Whither Armington Trade Models?" American Agr. Econ. Association.
- 7 - Bakhshoodeh, M., & Akbari, A., 1996. "Consumer behavior in rural areas of Iran: An Almost Ideal Demand System". Iran Agricultural Research 15:89-99.
- 8 - Blancirorti, Laura A., & Others, 1986. "U.S. Consumer behavior over the postwar period: an Almost Demand System Analysis". Giannini foundation Monograph No. 40.
- 9 - Deaton, A., & Muellbauer, J., 1980. "An Almost Ideal Demand System", The American Economic Review. Vol. 70. No. 3.
- 10 - Eales, J. S., & unnevehr, L. J., 1988. "Demand for beef and chicken products: separability and structural change". American Agr. Econ. Association.
- 11 - Gould, B. W., & others, 1990. "The demand for fluid Milk products in the U.S.: A Demand system Approach". Western J. of Agr. Econ. 15(1).
- 12 - Green, R., & Alston, J. M., 1990. "Elasticities in AIDS Model". American Agr. Econ. Association.
- 13 - Honma, M., 1993. "Growth in horticultural Japan's Market for developing countries." J. of Agr. Econ. No. 9.

- 14 - Huang, J., & David Cristina C., 1993. "Demand for cereal grains in Asia: The effect of urbanization". J.of Agr. Econ. No. 8.
- 15 - Mdafri, A., & Brorsen, B., Wade, 1993. "Demand for red meat, poultry and fish in Morocco: An Almost Ideal Demand System". J. of Agr. Econ. No. 9.
- 16 - Philips, L., 1974. "Applied consumption Analysis". Advanced Textbooks in Economics. Vol. 5.

Import Demand Commodities to Iran. Application of an Almost Ideal Demand System

M. BAKHSHOODEH AND A. AKBARI

**Instructor and Associate Professor of Agricultural Economics, Bahonar
University of Kerman.**

Accepted 30 Sep. 1998

SUMMARY

To evaluate the demand for imported commodities to Iran, the Almost Ideal Demand System (AIDS) was applied for the years 1972 through 1992. The analysis indicated that most of the commodities imported among capital, intermediate, and consuming goods were mainly intermediate which are the most in terms of quantity and value in the study period. More specifically, 59 percent of the total value of all imported goods were intermediate. Results indicated imported intermediate and consuming goods were recognized as necessary commodities. However, capital commodities were classified as luxurious. On the average the income elasticity of demand for intermediate commodities was 0.921, while it was 0.652 and 1.561 for consuming and Luxurious goods respectively. The results also illustrated that demand for these commodities was inelastic, indicating that exporting countries benefited considerably from this situations. Furthermore, intermediate goods were complement for both capital and consuming goods.

Keywords: The almost ideal demand system, Consuming goods, Capital goods, intermediate goods, direct elasticity, indirect elasticity, income elasticity